

Vet Aquí!

Butlletí lingüístic de la
Diputació de Girona

Abril de 2012

EN MORGAT DE PORQUERES

Segons una vella tradició, abans de la formació de l'Estany, Banyoles i Porqueres estaven unides per una fèrtil planúria. L'or de les espigues hi relluïa als raigs de sol i els fruiters odorants orlaven aquell pla rialler com esclat de primavera. Cantava l'ocellada, i els camperols, tot conreant les terres; l'oratjol besava dolçament les messes... Que bell era aquell pla!

Una tarda de calma. Ni una teranyina s'albirava en aquell cel, puríssim com pensament d'infant. El sol ja decantava cap a la serra de Guixeres, entre Merlant i Ginestar, quan en Morgat, que amb una parella de bous llaurava un tros de camp, va sentir una veu clara i vibrant que deia:

Morgat, Morgat,

agafa la llaura

i vés sota teulat.

El bon pagès de pell colrada es quedà confús. Estengué la mirada per si veia algú.

[...]

—No em burxen pas les orelles, perquè ho he sentit ben clar. Però que me'n vagi... Per què? El vent no bufa, la calda no pica, de solixent a ponent no es veu núvol, i el temps amenaça? No ho entenc, com hi ha món!

I continuà obrint la terra amb l'arada. Però heus aquí que per tercera vegada va ressonar la misteriosa veu, més forta que mai:

Morgat, Morgat,

vés-te'n a casa

o seràs negat!

Jas no dubtà més ni tampoc li n'hauria vagat perquè en aquell moment l'esferéi un soroll estrany com si sortís de les entranyes de la terra, mentre aquesta trontollava tan fortament que el feia tentinejar. Els bous s'esquivaren arrossegant l'arada, que rebotia amb perill de camatrencar-los.

—Sants del cel, ajudeu-me! —exclamà en Morgat, i plantà a córrer darrere la parella.

I heus aquí que bon punt entraren a la pineda del mas... valga'ns Déu! Tot aquell pla s'enfonsava com per art d'encantament. En Morgat, groc d'espant, veia pujar del fons d'aquell immens abisme unes onades gegantines que, cargolant-se feréstegament, engolien amb unt traüt espantós els conreus i les arbredes.

Les aigües desfermades s'estengueren de Lió a les Tunes i des de Porqueres a Banyoles. Després es calmaren i deixaren format un gran bassal: l'estany.

Font: CONSTANS, Lluís G. [et. al.]. *Rondalles*. Banyoles: Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, [s. a.].

Saps llegendes del teu municipi? Envia'ns-les a l'adreça osl@ddgi.cat, i les publicarem en algun dels propers números del *Vet Aquí!*

ACTIVES O PASSIVES?

En llenguatge administratiu, hi ha una tendència a utilitzar la construcció passiva en lloc de l'activa. Com a regla general, és preferible fer servir frases actives. Els textos redactats amb frases actives són més clars i precisos i, per tant, més entenedors, mentre que la veu passiva, en molts casos, obliga el lector a rellegir la frase per aclarir "qui fa què".

En lloc de:

El pa és comprat per la Maria.

És preferible:

La Maria compra el pa.

En lloc de:

L'acta és estesa pel secretari.

És preferible:

El secretari estén l'acta.

En canvi, hi ha casos en què l'ús de frases passives ens pot ser útil. Bàsicament són els següents:

- 1) Quan ens interessa ometre el responsable de l'acció:

Frase activa:

El Govern ha aprovat la retallada del pressupost.

Frase passiva:

La retallada del pressupost ha estat aprovada pel Govern.

En aquest cas, si no ens interessa esmentar el responsable de la retallada, també podem dir:

La retallada del pressupost ha estat aprovada.

2) Quan volem que aparegui en primer terme l'objecte de la construcció activa:

Frase activa:

El tribunal establirà els criteris de valoració dels mèrits.

Frase passiva:

Els criteris de valoració dels mèrits seran establerts pel tribunal.

Les frases anomenades *passives pronominals* (formades per un verb en veu activa en tercera persona i el pronom *es*) també ens són útils quan ens interessa ometre el responsable de l'acció.

✓ S'ha aprovat la retallada del pressupost.

[En aquest cas, no volem especificar que és el Govern, tal com hem vist en els exemples anteriors, el responsable de l'aprovació de retallada.]

És incorrecte expressar l'agent (el responsable de l'acció) en aquest tipus de construccions, ja que no té sentit utilitzar en una mateixa oració el pronom *es* per fer referència a un agent indeterminat, no concret, i alhora esmentar el responsable concret de l'acció:

✗ **Pel Govern** s'ha aprovat la retallada del pressupost.

Davant d'aquestes oracions incorrectes tenim dues opcions:

1) Adaptar-les a una construcció passiva pronominal, si ens interessa que no es conegui el responsable de l'acció:

✓ S'ha aprovat la retallada del pressupost.

2) Adaptar-les a una construcció en veu activa, si el que volem és fer explícit el responsable de l'acció:

✓ El Govern ha aprovat la retallada del pressupost.

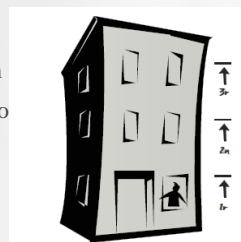
Altres exemples:

✓ El president ha autoritzat la contractació de les obres. [Activa]

- ✓ La contractació de les obres ha estat autoritzada pel president. [Passiva]
- ✓ La contractació de les obres ha estat autoritzada. [Passiva sense l'agent expressat]
- ✗ Pel president s'ha autoritzat la contractació de les obres. [Passiva pronominal incorrecta]
- ✓ S'ha autoritzat la contractació de les obres. [Passiva pronominal]
- ✓ La Junta de Govern va aprovar la proposta. [Activa]
- ✓ La proposta va ser aprovada per la Junta de Govern. [Passiva]
- ✓ La proposta va ser aprovada. [Passiva sense l'agent expressat]
- ✗ Per la Junta de Govern es va aprovar la proposta. [Passiva pronominal incorrecta]
- ✓ Es va aprovar la proposta. [Passiva pronominal]

A NIVELL (DE)

L'expressió *a nivell (de)* tan sols és adequada per parlar pròpiament d'un grau d'elevació, en sentit físic (com a sinònim d'*a l'altura de*) i, metafòricament, d'un grau de jerarquia o rang. En aquests casos s'usa amb l'article.

- ✓ Viu en un pis al nivell del carrer.
- ✓ Cal arribar al nivell de qualitat exigit.
- ✓ Va accedir al nivell de capità general.

Així doncs, quan s'utilitza amb altres significats cal recórrer a altres expressions com ara *en l'àmbit*, *en el terreny*, *en el camp*, *en el pla*, *a escala*, *des del punt de vista*, etc.

- ✗ Una campanya a nivell local.
- ✓ Una campanya d'àmbit local.
- ✗ Parlem de crisi a nivell mundial.
- ✓ Parlem de crisi a escala mundial.
- ✗ Els riscos laborals a nivell psicològic.
- ✓ Els riscos laborals des del punt de vista psicològic.

Sovint, *a nivell (de)* es pot eliminar o substituir per un adverbi acabat en *-ment* o per una preposició (*entre, per, per a*, etc.).

✘ L'associacionisme a nivell de barris és fonamental.

✓ L'associacionisme als barris és fonamental.

✘ Ho van discutir a nivell de tècnics.

✓ Ho van discutir entre tècnics.

✘ A nivell personal està molt afectat.

✓ Personalment està molt afectat.

MIRA QUÈ ET DIC

Mira què et dic és un diccionari visual en línia sobre la llengua de signes catalana en què es poden trobar vídeos i dibuixos per aprendre a expressar amb signes conceptes relacionats amb les persones, la casa, el vestit, el menjar, etc. Es tracta d'un projecte desenvolupat pel centre d'educació especial Les Aigües, de Mataró, que ha estat difós a través de la Xarxa Telemàtica i Educativa del Departament d'Educació de la Generalitat.

Hi podeu accedir per mitjà d'aquest enllaç: <http://www.edu365.cat/mqd/>.

Des de l'Oficina de Serveis Lingüístics us animem a proposar-nos temes que us interessaria que tractéssim, siguin de normativa (pronoms febles, relatius, etc.), de qüestions convencionals, de terminologia administrativa o de qualsevol altre àmbit d'interès per a la Diputació (informàtica, medi ambient, economia...), etc. Podeu fer-ho a l'adreça osl@ddgi.cat.